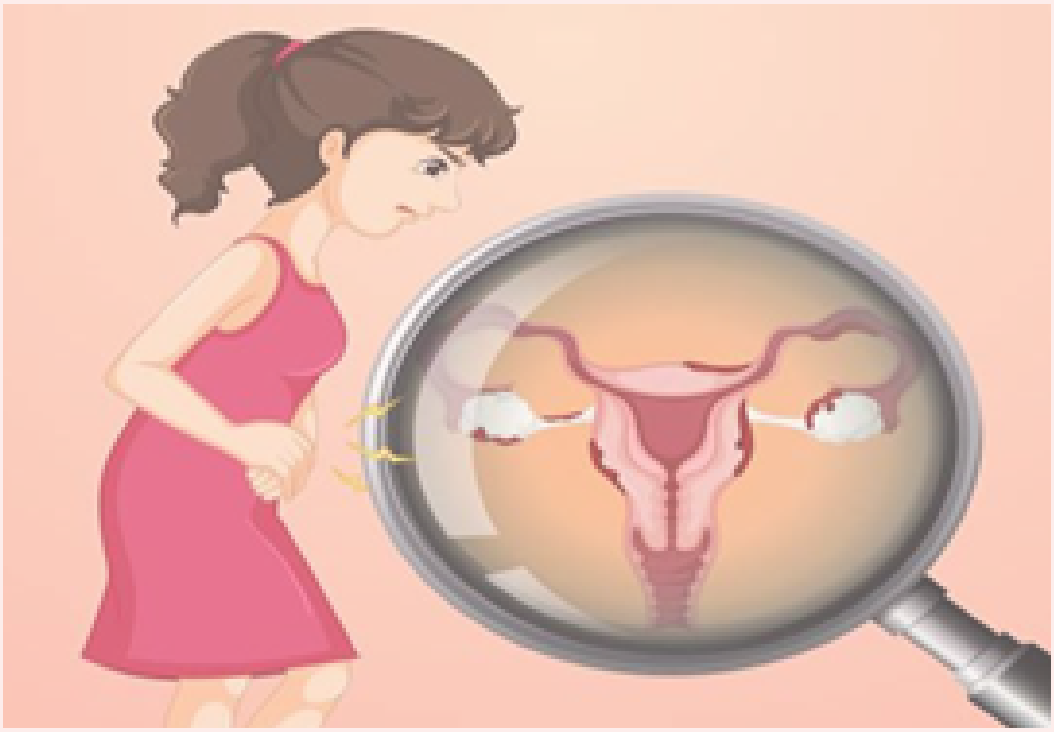
โรคมะเร็งปากมดลูก และ การติดเชื้อ HPV



แผนกตรวจสุขภาพ
โรงพยาบาลมะเร็งลพบุรี

HPV กับการเกิดมะเร็งปากมดลูก

Human Papillomavirus (HPV) เป็นเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งที่ทำให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดมะเร็งปามดลูก อาการและอาการแสดงของการติดเชื้อ HPV พบได้ตั้งแต่ไม่มีอาการจน กระทั้งมีการเปลี่ยนแปลงบริเวณปากมดลูกและพัฒนาเป็นมะเร็งปากมดลูก เชื้อ HPV มีหลากหลายสายพันธุ์ และพบว่าการติดเชื้อสายพันธุ์ 16 และ 18 เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริเวณปากมดลูก และพัฒนาเป็นมะเร็ง ปากมดลูกได้มากที่สุด



สาเหตุและปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก

ปัจจัยเสี่ยงของฝ่ายหญิง

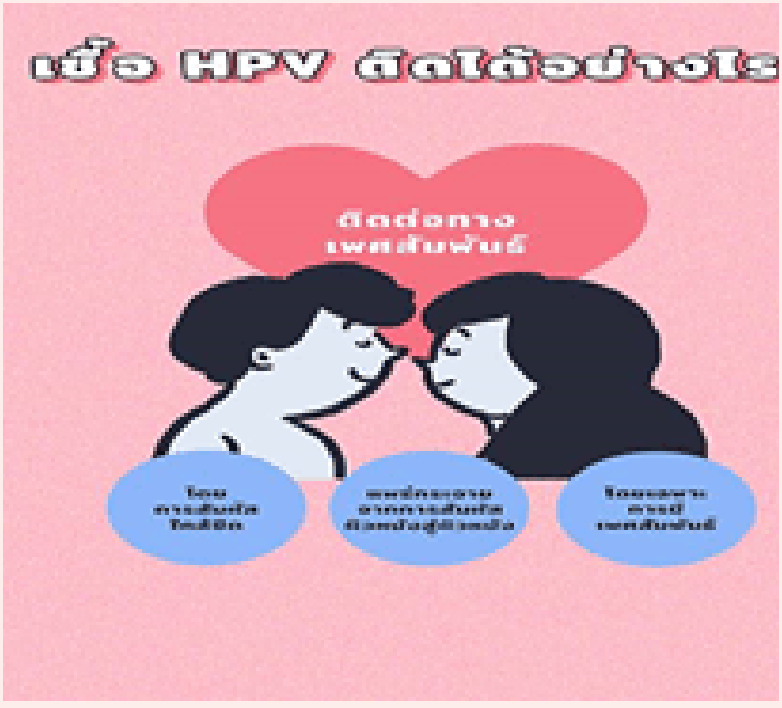
1. การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอายุ 14–17 ปี โดยเฉพาะในช่วง ปีแรก หลังจากเริ่มมีประจำเดือน จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งปากมดลูก เนื่องจากเป็นช่วงที่เซลล์เยื่อบุผิวปากมดลูกมีการกลายรูป ช่วงที่เซลล์มีการกลายรูป จะมีความไวสูงต่อสารก่อมะเร็งโดยเฉพาะเชื้อ HPV
2. คลอดบุตรจำนวนมากกว่า 3 คนขึ้นไป จำนวนครั้งของการคลอดบุตรมากกว่า 4 ครั้ง เพิ่มความเสียงต่อการเป็นมะเร็งปากมดลูกขึ้น 2–3 เท่า
3. น้ำหนักตัวเกิน
4. การสูบบุหรี่สตรีที่ติดเชื้อ HPV ถ้าสูบบุหรี่ด้วยจะมีความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งปากมดลูกสูงขึ้น 2-3 เท่า
5. มีคู่นอนหลายคน (ความเสี่ยงจะเพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนคู่นอนที่เพิ่มขึ้น)
6. เป็นโรคเรื้อรัง หรือ โรคที่ทำให้เกิดภาวะภูมคุ้มกันต่ำ โดยเฉพาะจากการติดเชื้อ HIV จะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HPV แบบฝังแน่น (Persistent Infection) และเป็นมะเร็งปากมดลูกได้สูงขึ้น
7. มีประวัติเคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาก่อน เช่น หนองใน ซิฟิลิส เริม เป็นต้น
8. เคยมีความผิดปกติหรือเกิดการอักเสบเรื้อรังของปากมดลูก โดยตรวจพบจากการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก
9. การรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดชนิดฮอร์โมนนานกว่า 5 ปี ขึ้นไป จากข้อมูลพบว่าถ้ากินยาเม็ดคุมกำเนิดนานกว่า 5 ปีและ 10 ปี จะมีความเสี่ยงสูงขึ้น
10. ไม่เคยได้รับการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกมาก่อน
11. พันธุกรรม จากการศึกษาทางระบาดวิทยาพบว่า มะเร็งปากมดลูกเกิดขึ้นได้บ่อยในมารดาและพี่สาว หรือ น้องสาวของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูก ทั้งนี้อาจเป็นผลจากการมีหน่วยพันธุกรรมที่ไวต่อการเป็นมะเร็งปากมดลูก หรือ อาจจะเป็นผลจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัวที่เหมือนกันก็ได้ อย่างไรก็ตามผลของกรรมพันธุ์ต่อมะเร็งปากมดลูกมีน้อยมากจนไม่น่าวิตกกังวล

สาเหตุและปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก

ปัจจัยเสี่ยงจากฝ่ายชาย

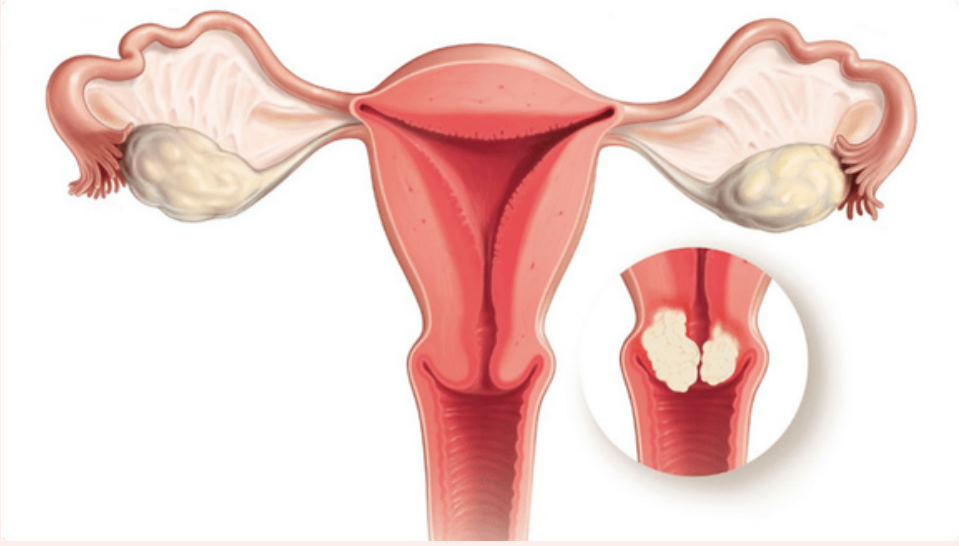
1. สตรีที่มีสามีเป็นมะเร็งองคชาติ
2. สตรีที่แต่งงานกับผู้ชายที่เคยมีภรรยาเป็นมะเร็งปากมดลูก
3. ผู้ชายที่เคยเป็นกามโรค
4. ผู้ชายที่มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อย
5. ผู้ชายที่มีคู่นอนหลายคน

1.



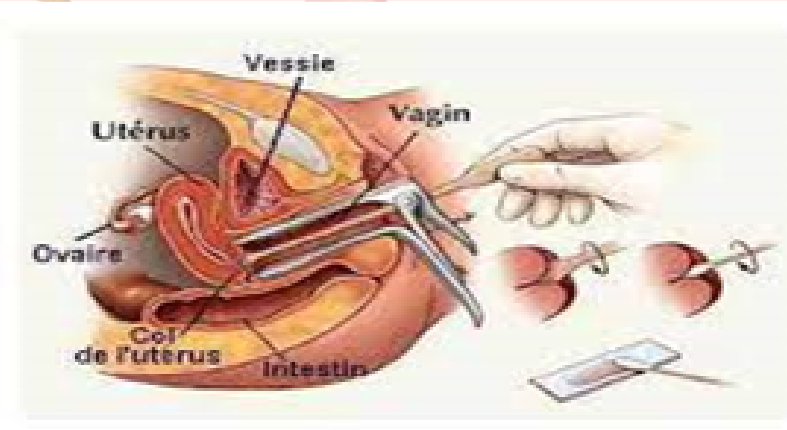
อาการและอาการแสดง

อาการมะเร็งปากมดลูกในระยะเริ่มแรกมักจะไม่มีอาการผิดปกติใด ๆ แต่เมื่อมะเร็งลุกลามแล้วอาจมีเลือดออกผิดปกติจากช่องคลอด เช่น หลังจากการมีเพศสัมพันธ์ หลังหมดประจำเดือน มีตกขาว ปัสสาวะหรืออุจจาระปนเลือด ซึ่งเกิดจากมะเร็งลุกลามไปยังอวัยวะข้างเคียง เมื่อเริ่มเป็นมากขึ้นหรือมะเร็งลุกลามมากขึ้นจะพบว่ามีอาการเลือดออกผิดปกติจากช่องคลอด เป็นอาการที่พบได้มากที่สุด ประมาณ 80-90% โดยลักษณะของเลือดที่ออกมาอาจจะเป็นเลือดออกแบบกะปริดกะปรอยระหว่างรอบเดือน เลือดออกในขณะหรือหลังจากมีเพศสัมพันธ์ เลือดออกหลังวัยหมดประจำเดือน ประจำเดือนมานานผิดปกติ อาจมีอาการเจ็บในขณะที่มีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ในบางรายอาจมีตกขาวมากผิดปกติ อาการตกขาวมีกลิ่นเหม็น และ/หรือมีเลือดปนออกมาด้วย

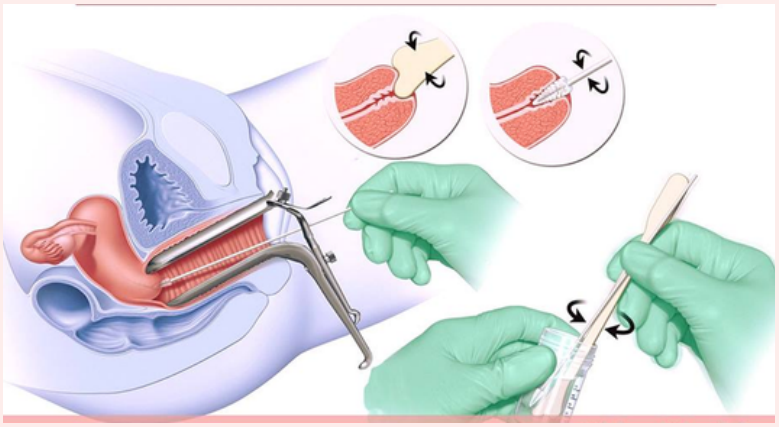


การตรวจวินิจฉัยมะเร็งปากมดลูก

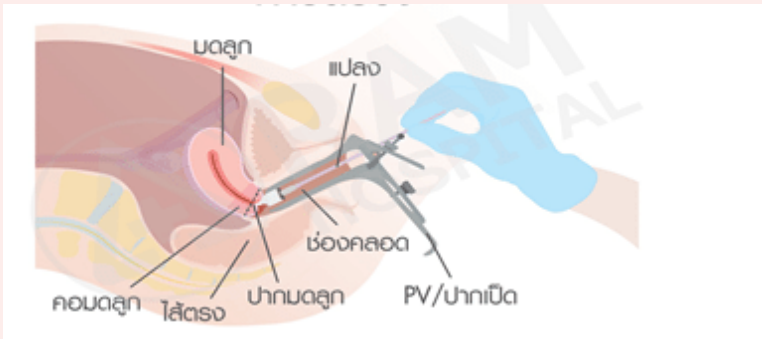
1. การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูกแบบมาตรฐาน (conventional Pap smear) เป็นการนำเซลล์ปากมดลูกมาป้ายบนสไลด์ย้อมสี แล้วส่องกล้องขยายดูเซลล์การตรวจทางเซลล์วิทยา หรือเรียกว่า Pap smear



2. การตรวจวิธีเซลล์วิทยาอิงของเหลว (Liquid Based Cytology) เป็นการนำเซลล์บริเวณปากมดลูกด้วยไม้กวาดใส่ลงในน้ำยา รักษาสภาพเซลล์แล้วนำเข้าสู่ขบวนการเตรียมเซลล์บนกระจกแก้วซึ่งมีข้อดี คือทำให้เซลล์เรียงตัวเป็นชั้นบาง การแปลผลใช้เวลาไม่นานและมีความแม่นยำมากขึ้น



3. วิธีตรวจหาเชื้อเอชพีวี (HPV DNA Test) คือ วิธีการตรวจหาเชื้อ HPV โดยเทคนิคทางชีโมเลกุล (การเพิ่มปริมาณสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส) ซึ่งเป็นสาเหตุโดยตรงของการเกิดมะเร็งปากมดลูก





การให้คำแนะนำเมื่อตรวจพบเชื้อHPV ที่ปากมดลูก

1. สตรีที่ติดเชื้อ HPV ส่วนใหญ่ ไม่เป็นมะเร็งปากมดลูก
2. การติดเชื้อ HPV ส่วนใหญ่มากกว่า 90-95% หายไปได้เอง มีเพียง 5-10% เท่านั้นที่การติดเชื้อจะคงอยู่นาน (Persistent) แล้วก่อให้เกิดรอยโรค
3. สตรีที่ติดเชื้อ HPV ส่วนใหญ่จะตรวจไม่พบความผิดปกติที่ปากมดลูก ควรทำการตรวจเพิ่มเติมด้วยคอลโปสโคป (Colposcopy)
4. การตรวจพบเชื้อ HPV ไม่แสดงว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีความสำส่อนทางเพศ หรือมีคู่นอนหลายคน มีการศึกษายืนยันว่าผู้หญิง และผู้ชายที่ต่างมีคู่นอนคนเดียวก็ติดเชื้อ HPV ได้
5. ควรมารับกาตรวจติดตามอย่างสม่ำเสมอโดยการตรวจด้วย cytology และตรวจหาเชื้อ HPV ทุก 12 เดือน เพื่อดูว่ามีความผิดปกติของเซลล์เกิดขึ้น หรือไม่ และเชื้อ HPV หายไปหรือยังคงอยู่ ความเสี่ยงที่จะเป็นมะเร็งปากมดลูกมีน้อยมาก ถ้ามารับการตรวจติดตามอย่างสม่ำเสมอ และถ้ามีความผิดปกติ เกิดขึ้นในระยะ ก่อนมะเร็ง สามารถตรวจพบ และรักษาได้ก่อนที่จะกลายเป็นมะเร็ง
6. ถ้ายังไม่ต้องการมีบุตร หรือมีเพียงพอแล้ว แนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ เพื่อลดการติดเชื้อ HPV เพิ่มเติม และเพิ่มโอกาสการหายจากการติดเชื้อ HPV ที่มีอยู่ มีการศึกษาว่าวิธีดังกล่าวช่วยให้เชื้อ HPV หายไปมากขึ้น และเร็วขึ้น
7. ลดความเสี่ยงที่จะทำให้การติดเชื้อ HPV รุนแรงขึ้นหรือคงอยู่นานขึ้น เช่น การสูบบุหรี่ การรับประทานยาคุมกำเนิดนานกว่า 5 ปี ภาวะภูมิคุ้มกันต่ำ เป็นต้น
8. ดูแลรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงเพื่อเพิ่มภูมิต้านทาน เช่น รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ทำจิตใจให้แจ่มใส หลีกเลี่ยงความวิตกกังวล ฯลฯ
9. การตรวจหาเชื้อ HPV ในผู้ชาย ไม่มีความจำเป็นต้องทำการดูแลรักษา เพราะตรวจพบเชื้อ HPV เพียง 60% เท่านั้น และมักตรวจไม่พบรอยโรคที่ต้องให้การรักษา

การฉีดวัคซีน HPV

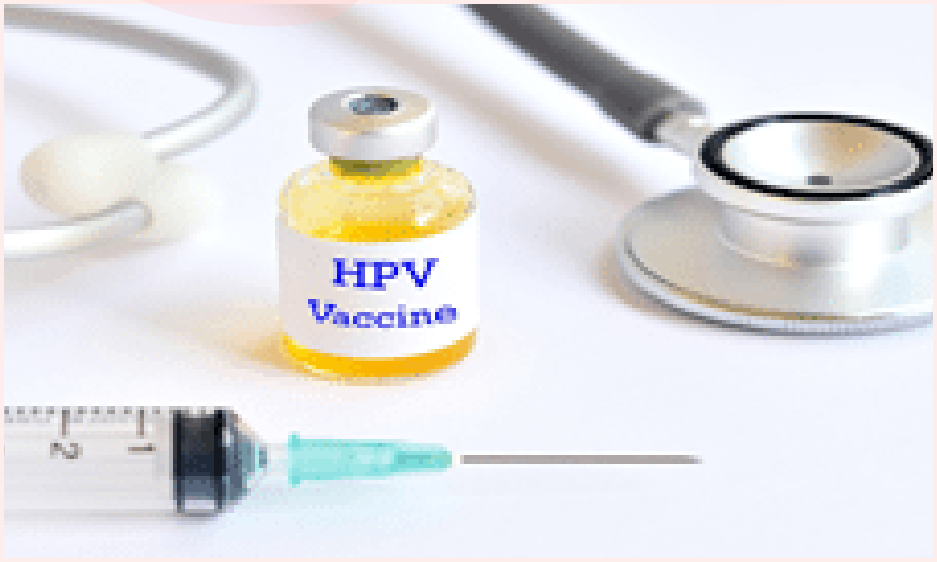
วัคซีนป้องกันเชื้อ HPV เป็นวัคซีนที่มีความปลอดภัย และมีประสิทธิภาพสูง ในการป้องกันการเกิด โรคมะเร็งที่มีสาเหตุมาจาก การติดเชื้อ HPV โดยหลังจากการฉีดวัคซีน จะกระตุ้นให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกัน ต่อการติดเชื้อ HPV ได้ดีกว่าการติดเชื้อ HPV ตามธรรมชาติ ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง

การฉีด HPV Vaccine

เข็มที่ 1 : ฉีดในวันที่ กำหนดเลือก

เข็มที่ 2 : ฉีดในเดือนที่ 1-2 หลังจากการฉีดครั้งแรก

เข็มที่ 3 : ฉีดในเดือนที่ 6 หลังจากการฉีดครั้งแรก



ชนิดของวัคซีน HPV

ปัจจุบันวัคซีน HPV ที่ใช้ในประเทศไทย มี 3 ชนิด คือ

1. วัคซีน 2 สาย พันธุ์ คือ HPV 16 และ 18
2. วัคซีน 4 สายพันธุ์ พันธุ์ คือ HPV 6, 11, 16 และ18
3. วัคซีน 9 สายพันธุ์ คือ HPV 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52 และ58



ข้อแนะนำสำหรับการฉีดวัคซีน HPV

1. แนะนำให้ฉีดวัคซีน HPV ในสตรีช่วงอายุ 11-26 ปี (ก่อนมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก)
2. สำหรับการฉีดวัคซีน HPV ในสตรีอายุมากกว่า 26 ปี หรือสตรีที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ก็ขึ้นอยู่กับการพิจารณาเป็นราย ๆ ไป
3. การฉีดวัคซีนHPV นี้ต้องฉีดทั้งหมด 3 เข็มด้วยกัน คือ ฉีดเข็มแรก และ 1-2 เดือนจากเข็มแรก และ 6 เดือนจากเข็มแรก
4. ไม่แนะนำให้ฉีดวัคซีน HPV ในสตรีตั้งครรภ์ หรือผู้ที่วางแผนจะตั้งครรภ์ภายใน 6 เดือน
5. ไม่แนะนำให้ต้องทำการตรวจหาว่ามีการติดเชื้อ HPV ก่อนฉีดวัคซีน
6. สตรีที่มีการตั้งครรภ์ ขณะที่ได้รับวัคซีนยังไม่ครบ 3 เข็ม ควรฉีดวัคซีนเข็มต่อไปหลังคลอด(ไม่แนะนำให้ฉีดขณะกำลังตั้งครรภ์)
7. ยังไม่มีข้อมูลยืนยันว่าการฉีดวัคซีน HPV จะมีผลต่อการมีบุตร การตั้งครรภ์ หรือผลเสียต่อทารกแต่อย่างใด
8.การติดตามตรวจภูมิคุ้มกันต่อเชื้อ HPV (สายพันธุ์ที่อยู่ในวัคซีน) หลังฉีดวัคซีนเป็นเวลาประมาณ 6 ปี พบว่ายังมีภูมิคุ้มกันอยู่ในระดับที่สูงพอ จึงยังไม่มีข้อบ่งชี้ในการฉีดวัคซีนเข็มกระตุ้น